

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 17. 9. 2025
COM(2025) 890 final

2025/0890 (NLE)

Návrh

ROZHODNUTIE RADY

**o pozastavení určitých ustanovení týkajúcich sa obchodu Euro-stredomorskej dohody,
ktorou sa zakladá pridruženie medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi
na jednej strane a Izraelským štátom na strane druhej**

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

EÚ 7. októbra 2023 okamžite a čo najdôraznejšie odsúdila početné a nerozlišujúce útoky v Izraeli zo strany Hamasu a vyjadrila solidaritu s Izraelom.

V reakcii na tieto hrozné útoky zo 7. októbra 2023 bol v januári 2024 zriadený nový a osobitný sankčný režim proti Hamasu a Palestínskemu islamskému džihádu.

EÚ dôsledne vyzývala na okamžité prímerie v Gaze a bezpodmienečné prepustenie všetkých rukojemníkov, ktoré by viedlo k trvalému ukončeniu násilností. Táto pozícia zostáva nezmenená.

Od vypuknutia konfliktu medzi Izraelom a Hamasom v Gaze v októbri 2023 sa humanitárna situácia v Pásme Gazy zhoršila a nedostáva sa doň dostatočná pomoc na riešenie potrieb obyvateľstva. Od 2. marca do 18. mája 2025 Izrael uskutočnil úplnú blokádu humanitárnej pomoci do Gazy, čo spôsobilo výrazné zhoršenie humanitárnej situácie na bezprecedentnú a neudržateľnú úroveň. Prebiehajúca vojenská operácia Izraela viedla k opakovanému hromadnému vysídľovaniu a kolapsu základných služieb. Viac ako 88 % Pásma Gazy podlieha evakuačnému príkazu alebo priamej vojenskej kontrole¹.

Podľa správ OSN 90 % domácností čelí vážnemu nedostatku vody a miera podvýživy prudko rastie. Na naliehavú potrebu humanitárnej pomoci poukazuje aj závažný nedostatok liekov, vybavenia a zdravotníckeho personálu. Výbor pre preskúmanie hladomoru (FRC) 22. augusta 2025 rozhodol, že v guvernoráte Gazy (severná časť Pásma Gazy) je súčasnosti hladomor (IPC fáza 5).

Vysoká predstaviteľka predložila Rade pre zahraničné veci 23. júna 2025 preskúmanie toho, ako Izrael dodržiava článok 2 Euro-stredomorskej dohody, ktorou sa zakladá pridruženie medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Izraelským štátom na strane druhej (ďalej len „dohoda“²). V preskúmaní sa dospelo k záveru, že existujú indície, že Izrael porušil článok 2 dohody, v ktorom sa stanovuje rešpektovanie ľudských práv a demokratických princípov ako základná zložka danej dohody. Vysoká predstaviteľka následne predložila ministrom zahraničných vecí EÚ zoznam možných opatrení, ktoré by EÚ mohla prijať na vyvíjanie tlaku na Izrael.

EÚ trvale naliehala na Izrael, aby zlepšil katastrofickú humanitárnu situáciu v Gaze. V dôsledku tohto úsilia Izrael v júli 2025 súhlasil s rozšírením prístupu humanitárnej pomoci do Gazy.

Od začiatku krízy EÚ vyčlenila na riešenie humanitárnej situácie v Gaze značné ľudské a finančné zdroje. Všetci hlavní partneri sa zmobilizovali a poskytli finančné prostriedky EÚ, aby mohli zaistiť potrebnú humanitárnu pomoc obyvateľom Gazy a západného brehu Jordánu.

EÚ tiež nadviazala dialóg s izraelskými orgánmi s cieľom uľahčiť poskytovanie a distribúciu pomoci. Povolený objem pomoci, ktorý bolo v skutočnosti povolené rozdeliť ľuďom v núdzi, však nestačil na to, aby sa zabránilo humanitárnej kríze katastrofických rozmerov.

¹ <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-307-gaza-strip>.

² Ú. v. ES L 147, 21.6.2000, s. 3., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_international/2000/384/oj.

Vzhľadom na humanitárnu situáciu predsedníčka Európskej komisie 10. septembra 2025 vo svojej správe o stave Únie v roku 2025 oznámila, že podľa názoru Európskej komisie existuje dôvod na pozastavenie určitých ustanovení dohody týkajúcich sa obchodu.

Rešpektovanie ľudských práv je základnou zložkou, na ktorej je dohoda založená. V článku 2 dohody sa konkrétne uvádza, že „[v]zťahy medzi zmluvnými stranami, ako aj všetky ustanovenia samotnej dohody sú založené na rešpektovaní ľudských práv a demokratických princípov, ktorými sa riadi ich medzinárodná politika a ktoré tvoria základnú zložku tejto dohody“. Porušenie článku 2 dohody predstavuje závažné podstatné porušenie uvedenej dohody, čo odôvodňuje jej jednostranné pozastavenie zo strany EÚ. Európska únia má preto právo primerane reagovať na takéto porušenie s cieľom presadzovať zastavenie porušení.

V článku 79 ods. 2 dohody sa stanovuje, že „[a]k jedna alebo druhá zmluvná strana usúdi, že druhá zmluvná strana nespĺnila záväzok podľa tejto dohody, môže prijať príslušné opatrenia.“ Podľa toho istého ustanovenia sa uvedené opatrenia môžu v obzvlášť naliehavých prípadoch prijať bez ďalších konzultácií. Takýto prípad nastal teraz v súčasnej situácii vzhľadom na rýchlo sa zhoršujúcu humanitárnu situáciu v Pásme Gazy a rozsiahly hladomor v nadväznosti na vojenský zásah Izraela, pokračujúcu blokádu humanitárnej pomoci a porušovanie ľudských práv.

V článku 60 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve medzi štátmi a medzinárodnými organizáciami alebo medzi medzinárodnými organizáciami sa stanovuje, že „podstatné porušenie dvojstrannej zmluvy jednou zo strán oprávňuje druhú stranu, aby sa dovoľávala porušenia ako dôvodu pre zánik zmluvy alebo pre prerušenie jej vykonávania úplne alebo čiastočne. (...). 3. Na účely tohto článku podstatné porušenie zmluvy spočíva: (...) b) v porušení ustanovenia, ktoré je podstatné pre plnenie predmetu a účelu zmluvy. .../...“

Vzhľadom na túto situáciu slúži navrhovaný akt na to, aby Rada prijala rozhodnutie o pozastavení uplatňovania určitých ustanovení dohody na základe článku 218 ods. 9 ZFEÚ. V súlade s článkom 79 ods. 2 dohody v spojení s medzinárodným obyčajovým právom kodifikovaným v článku 60 ods. 1 a ods. 3 písm. b) Viedenského dohovoru o zmluvnom práve medzi štátmi a medzinárodnými organizáciami alebo medzi medzinárodnými organizáciami. Rozhodnutie Rady by sa malo prijať s cieľom umožniť čiastočné pozastavenie uplatňovania dohody z dôvodu podstatného porušenia článku 2 dohody zo strany Izraela. K pozastaveniu by malo dôjsť obzvlášť naliehavo a s okamžitou účinnosťou vzhľadom na rýchlo sa zhoršujúcu humanitárnu situáciu na mieste a rozsiahly hladomor v nadväznosti na vojenský zásah Izraela, blokádu humanitárnej pomoci a porušovanie ľudských práv.

Ustanovenia týkajúce sa obchodu, ktoré sa majú pozastaviť, zahŕňajú hlavu II [Voľný pohyb tovaru], III [Právo usadiť sa a poskytovanie služieb] a kapitolu 2, kapitolu 3 a kapitolu 4 hlavy IV [Verejné obstarávanie, hospodárska súťaž a duševné vlastníctvo] dohody, ako aj všetky príslušné prílohy a protokoly uvedené v prílohe k navrhovanému rozhodnutiu.

Pozastavenie uvedených ustanovení dohody týkajúcich sa obchodu je vhodným a primeraným opatrením vzhľadom na humanitárnu krízu v Pásme Gazy.

Po prijatí rozhodnutia Radou Únia písomne oznámi asociačnej rade čiastočné pozastavenie ustanovení dohody týkajúcich sa obchodu v súlade s článkom 79 ods. 2 dohody v spojení s článkom 60 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve.

- **Súlad s existujúcimi ustanoveniami v tejto oblasti politiky**

Návrh je v súlade s článkom 2 dohody, v ktorom sa rešpektovanie ľudských práv a demokratických princípov stanovuje ako základná zložka uvedenej dohody.

Návrh je okrem toho v súlade s návrhom Európskej komisie čiastočne pozastaviť účasť Izraela na programe Únie Horizont Európa.

Tento návrh je napokon v súlade s článkom 207 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), v ktorom sa stanovuje, že spoločná obchodná politika sa má uskutočňovať v rámci zásad a cieľov vonkajšej činnosti Únie vrátane univerzálnosti ľudských práv a základných slobôd, právneho štátu a zásad medzinárodného práva.

- **Súlada s ostatnými politikami Únie**

Táto iniciatíva je v súlade s vonkajšími vzťahmi EÚ (vrátane aspektov ľudských práv a základných slobôd). Konkrétnejšie je tento návrh v súlade s článkom 21 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii (ZEU), v ktorom sa stanovuje, že Únia má zabezpečiť súlad medzi rôznymi oblasťami svojej vonkajšej činnosti vrátane upevňovania a podpory ľudských práv.

2. PRÁVNÝ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

- **Právny základ**

Procesnoprávny základ

V článku 218 ods. 9 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) sa stanovuje rozhodnutie „o pozastavení vykonávania dohody a rozhodnutie, ktorým sa určujú pozície, ktoré sa majú prijať v mene Únie v rámci orgánu zriadeného dohodou, keď je tento orgán vyzvaný prijať akty s právnymi účinkami s výnimkou aktov dopĺňajúcich alebo meniacich inštitucionálny rámec danej dohody.“

V tomto prípade Komisia navrhuje rozhodnutie Rady o pozastavení určitých ustanovení dohody týkajúcich sa obchodu, a preto je článok 218 ods. 9 vhodným procesnoprávnym základom.

Hmotnoprávny základ

Hmotnoprávny základ rozhodnutia podľa článku 218 ods. 9 ZFEÚ závisí predovšetkým od cieľa a obsahu pripravovaného aktu, v súvislosti s ktorým sa zaujíma pozícia v mene Únie. Ak pripravovaný akt sleduje dva ciele alebo obsahuje dve zložky a ak jeden z týchto cieľov alebo jednu z týchto zložiek možno určiť ako hlavnú, zatiaľ čo druhý cieľ alebo druhá zložka je len vedľajšia, rozhodnutie podľa článku 218 ods. 9 ZFEÚ musí byť založené na jedinom hmotnoprávnom základe, a to na tom, ktorý si vyžaduje hlavný alebo prevažujúci cieľ alebo zložka.

Hlavný cieľ a obsah pripravovaného aktu sa týkajú spoločnej obchodnej politiky.

Hmotnoprávnym základom navrhovaného rozhodnutia je preto článok 207 ods. 4 prvý pododsek ZFEÚ.

Záver

Právnym základom navrhovaného rozhodnutia Rady by mal byť článok 207 ods. 4 prvý pododsek ZFEÚ v spojení s článkom 218 ods. 9 ZFEÚ.

- **Proporcionalita**

Tento návrh neprekračuje rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie sledovaného cieľa, ktorým je konkrétne [čiastočné] pozastavenie určitých ustanovení dohody týkajúcich sa obchodu.

Pozastavenie uvedených ustanovení dohody týkajúcich sa obchodu predstavuje vhodné a primerané opatrenie v reakcii na závažné porušenia článku 2 dohody.

- **Výber nástroja**

Ciele tohto návrhu možno dosiahnuť len aktom, ktorým sa čiastočne pozastaví uplatňovanie príslušnej medzinárodnej dohody. Preto je potrebné prijať rozhodnutie Rady o čiastočnom pozastavení uplatňovania dohody.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ EX POST, KONZULTÁCIÍ SO ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

- **Hodnotenia ex post/kontroly vhodnosti existujúcich právnych predpisov**

Neuvádza sa.

- **Konzultácie so zainteresovanými stranami**

Neuvádza sa.

- **Získavanie a využívanie expertízy**

Neuvádza sa.

- **Posúdenie vplyvu**

Neuvádza sa.

- **Regulačná vhodnosť a zjednodušenie**

Neuvádza sa.

- **Základné práva**

Neuvádza sa.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Neuvádza sa.

5. ĎALŠIE PRVKY

- **Plány vykonávania, spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ**

Neuvádza sa.

- **Vysvetľujúce dokumenty (v prípade smerníc)**

Neuvádza sa.

- **Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu**

Neuvádza sa.

Návrh

ROZHODNUTIE RADY

o pozastavení určitých ustanovení týkajících sa obchodu Euro-stredomorskej dohody, ktorou sa zakladá pridruženie medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Izraelským štátom na strane druhej

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 207 ods. 4 prvý pododsek v spojení s jej článkom 218 ods. 9,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

- (1) Únia odsudzuje teroristické útoky Hamasu na Izrael, ktoré spustili špirálu násilia v regióne, a vyzýva na okamžité prímerie v Pásme Gazy a bezpodmienečné prepustenie všetkých rukojemníkov, ktoré by viedli k trvalému ukončeniu násilností.
- (2) Euro-stredomorská dohoda, ktorou sa zakladá pridruženie medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Izraelským štátom na strane druhej (ďalej len „dohoda“³), sa uplatňuje od 21. júna 2000. Cieľom dohody je poskytnúť vhodný právny a inštitucionálny rámec pre politický dialóg a hospodársku spoluprácu medzi Úniou a Izraelom.
- (3) V článku 2 dohody sa uvádza, že „vzťahy medzi zmluvnými stranami, ako aj všetky ustanovenia samotnej dohody sú založené na rešpektovaní ľudských práv a demokratických princípov, ktorými sa riadi ich medzinárodná politika a ktoré tvoria základnú zložku tejto dohody“.
- (4) V článku 79 ods. 2 dohody sa stanovuje, že je možné, aby zmluvná strana danej zmluvy prijala príslušné opatrenia, ak usúdi, že druhá zmluvná strana nesplnila záväzok podľa danej dohody, a v obzvlášť naliehavých prípadoch môže konať bez ďalších konzultácií, pričom pri výbere opatrení sa uprednostnia opatrenia, ktoré najmenej narušajú fungovanie dohody.
- (5) Rovnako ako v prípade predchádzajúceho návrhu Komisie na pozastavenie v súvislosti s touto dohodou, tieto opatrenia sa môžu prijať bez ďalších konzultácií v obzvlášť naliehavých prípadoch, ako je terajší prípad, vzhľadom na rýchlo sa zhoršujúcu humanitárnu situáciu v Pásme Gazy v nadväznosti na vojenský zásah Izraela, blokádu humanitárnej pomoci a porušovanie ľudských práv.
- (6) Vysoká predstaviteľka Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku 23. júna 2025 predložila Rade pre zahraničné veci preskúmanie dodržiavania článku 2 dohody zo strany Izraela. Podľa záverov preskúmania existujú indície, že Izrael porušil svoje záväzky v oblasti ľudských práv vyplývajúce z článku 2 dohody.

³ V záujme väčšej istoty treba uviesť, že všetky odkazy na túto dohodu v tomto rozhodnutí sú odkazmi na dohodu (Ú. v. ES L 147/4, 21.6.2000) v znení posledných zmien.

- (7) Komisia 29. júla 2025 navrhla čiastočné pozastavenie Dohody medzi Úniou na jednej strane a Izraelom na strane druhej o účasti Izraela na jednom z programov Únie Horizont Európa – rámcový program pre výskum a inovácie [program Akcelerátor Európskej rady pre inovácie (EIC) uvedený v článku 48 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 2021/695 (ďalej len „Akcelerátor EIC“)].
- (8) Európsky parlament prijal 10. septembra 2025 uznesenie týkajúce sa Gazy s názvom „Pásmo Gazy v kritickom bode: opatrenia EÚ na boj proti hladomoru a naliehavá potreba prepustiť rukojemníkov a pokročiť smerom k riešeniu založenému na existencii dvoch štátov“⁴.
- (9) Izrael svojou intervenciou v Pásme Gazy a následnou humanitárnou katastrofou vrátane desaťtisícov úmrtí civilistov a rýchlo rastúceho počtu prípadov extrémnej podvýživy – najmä u detí – porušuje ľudské práva a medzinárodné humanitárne právo, a teda porušuje základnú zložku spolupráce medzi EÚ a Izraelom podľa dohody.
- (10) V súlade s článkom 79 ods. 2 dohody v spojení s medzinárodným obyčajovým právom kodifikovaným v článku 60 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve medzi štátmi a medzinárodnými organizáciami alebo medzi medzinárodnými organizáciami je vhodné čiastočne pozastaviť dohodu z dôvodu podstatného porušenia článku 2 dohody zo strany Izraela a to s mimoriadnou naliehavosťou.
- (11) V súlade s článkom 21 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ) má Únia zabezpečiť súlad medzi rôznymi oblasťami svojej vonkajšej činnosti. Podľa článku 207 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) sa má spoločná obchodná politika uskutočňovať v rámci zásad a cieľov vonkajšej činnosti Únie.
- (12) Pozastavenie určitých ustanovení dohody týkajúcich sa obchodu sa zdá ako vhodné a primerané opatrenie v reakcii na porušenia článku 2 dohody. Uvedené ustanovenia konkrétne zahŕňajú hlavu II [Voľný pohyb tovaru], hlavu III [Právo usadiť sa a poskytovanie služieb] a kapitoly 2 – 4 hlavy IV [Verejné obstarávanie, hospodárska súťaž a duševné vlastníctvo] dohody, ako aj všetky príslušné prílohy a protokoly uvedené v prílohe k tomuto rozhodnutiu,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

1. Uplatňovanie hlavy II [Voľný pohyb tovaru], hlavy III [Právo usadiť sa a poskytovanie služieb] a kapitoly 2, kapitoly 3 a kapitoly 4 hlavy IV [Verejné obstarávanie, hospodárska súťaž a duševné vlastníctvo] Dohody, ktorou sa zakladá pridruženie medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Izraelským štátom na strane druhej, ako aj všetkých príslušných príloh a protokolov uvedených v prílohe k tomuto rozhodnutiu sa pozastavuje.
2. Pozastavenie uvedené v prvom odseku nadobúda účinnosť tridsať dní odo dňa jeho oznámenia asociačnej rade zriadenej dohodou.

⁴ 2025/2852 (RSP).

Článok 2

Toto rozhodnutie nadobúda účinnosť dňom jeho prijatia.

V Bruseli

Za Radu

predseda/predsedníčka